

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE
DIREKTORAT ZA JAVNO ZDRAVJE

Štefanova ulica 5, 1000 Ljubljana

T: 01 478 60 07
F: 01 478 60 79
E: gp.mz@gov.si
www.mz.gov.si

Urad Vlade RS za komuniciranje
Gregorčičeva 25
1000 Ljubljana

Številka: 091-60/2013
Datum: 6. 1. 2014

Zadeva: Predlagam Vladi: Uvedba HPV testiranja

V Sloveniji že od leta 2003 na področju celotne države na enoten način poteka organiziran presejalni program za zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb in raka materničnega vratu, imenovan ZORA. Gre za dinamičen sistem, ki za doseganje svojih ciljev sledi sodobnim medicinskim spoznanjem in s stalnim zagotavljanjem, spremljanjem in nadzorom kakovosti stremi k čim boljši organiziranosti ter kakovosti dela vseh posameznikov v interdisciplinarnem timu. Program je že dokazal svojo učinkovitost, saj se je število novih primerov raka materničnega vratu od vzpostavitve v letu 2003 do leta 2012 skoraj prepolovilo (število novih primerov na 100.000 žensk je bilo leta 2003 20,7, leta 2012 pa 11,3).

V okviru sledenja sodobnim spoznanjem je bila že leta 2009 na Zdravstvenem svetu odobrena uporaba testa HPV kot triažnega testa pri obravnavi žensk s predrakavimi spremembami materničnega vratu, kar je bilo nato v rutinsko obravnavo žensk na področju celotne Slovenije vpeljana naslednje leto, torej leta 2010. Triažni test HPV se izvaja v skladu s Smernicami za celostno obravnavo žensk s predrakavimi spremembami materničnega vratu v primeru točno določenih indikacij, ki jih stroka redno dopolnjuje. Smernice prav tako natančno opredeljuje nadaljnje sledenje žensk, pri katerih sta bila en ali oba testa pozitivna. Triažni HPV test, opravljen v skladu z omenjenimi smernicami je plačan iz sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja.

Test HPV je dober test za odkrivanje predrakavih sprememb materničnega vratu in ima svoje prednosti pred klasičnim testom Pap, pa tudi pomanjkljivosti. S premišljeno umestitvijo testa HPV v populacijsko presejanje lahko naredimo veliko dobrega za zdravje žensk, vendar pa lahko z nepremišljeno uporabo testa HPV (predvsem pri mladih ženskah) naredimo tudi veliko škode. Nedavno so v ZDA res omogočili ženskam, da lahko (če želijo) izberejo dvotirno presejanje z obema testoma hkrati (citologijo in testom HPV). V Evropi dvotirno presejanje ni priporočeno in ga tudi ne izvaja nobena od evropskih držav s kakovostnim, dobro organiziranim populacijskim presejalnim programom, kot ga imamo v Sloveniji. Tudi izjemno pomembna in velika ameriška raziskava, objavljena leta 2011 v prestižni reviji Lancet Oncology in omenjena v Financah, ne priporoča presejanja z obema testoma hkrati. Dr. Hormuzd Katki in sodelavci so v zaključku jasno zapisali, da je presejanje s testom HPV varno tudi brez hkratne uporabe testa Pap. Res pa je, da je pri HPV-pozitivnih ženskah smiselno narediti tudi test Pap, saj večina

žensk kljub temu, da imajo okužbo s HPV, nima sprememb v celicah materničnega vratu. Pri ženskah, ki imajo negativen izvid testa HPV v presejanju, pa test Pap nima pomembne dodane vrednosti. Preventivo raka materničnega vratu je treba gledati širše. Omenjena raziskava je bila namreč usmerjena in ni raziskovala drugega pomembnega vidika presejanja, to je škode, ki jo lahko naredimo z nepremišljeno uporabo testa HPV zaradi prekomernega zaznavanja klinično nepomembnih okužb in prehodnih sprememb materničnega vratu, ki bodo same po sebi izzvenele, ko bo izzvenela okužba s HPV.

Obstajata dve komplementarni metodi za preprečevanje raka materničnega vratu – zgodnje odkrivanje in zdravljenje predrakavih sprememb materničnega vratu in cepljenje proti okužbi s HPV. Obe možnosti preventive sta na voljo v Sloveniji, obe v skladu s sodobnimi znanstvenimi spoznanji. Čeprav se ženske dobro odzivajo na program ZORA in se v več kot 70-odstotkih redno udeležujejo presejalnih pregledov, pa je precepljenost slovenskih deklet proti okužbi s HPV premajhna. Kakršna koli uvedba testa HPV v dobro organiziran in uspešen presejalni program ne more zmanjšati tveganja za raka materničnega vratu pri ženskah, ki se presejanja ne udeležujejo, in ne more nadomestiti varnosti, ki jo omogoča cepljenje. Zato je smiselno napore usmeriti v to, da bosta tako udeležba žensk med 20 in 64 letom v programu ZORA, kot tudi precepljenost slovenskih deklet proti HPV, čim večja.

Program ZORA je zasnovan v skladu s sodobnimi znanstvenimi ugotovitvami in evropskimi priporočili, triažni test pa je že premišljeno HPV umeščen v program ZORA. Stroka bo še naprej sledila novim ugotovitvam na tem področju in v primeru potrebe, organiziran presejalni program tudi nadgradila, kot je to počela že dosedaj. Zaenkrat bo Slovenija nadaljevala s presejanjem in nadaljnjo obravnavo žensk kot poteka sedaj.

S spoštovanjem,

Mojca Gobec
generalna direktorica
Direktorat za javno zdravje

